

הוספות

רש"י

אין בין המודר פרק רביעי נדרים

ר"ן מה.

עין משפט
נר מצוה

כב א מ"י פ"ג מ"ב
מדרש הלכה ע"ה
לפ"ה רמב"ם ת"ח
פ"ה רמב"ם ת"ח

הגרות הב"ח
(א) רש"י ד"ה וזכר
ואם ה"ל ע"ה ע"ה
ואם ה"ל ע"ה ע"ה
ותיבת הכי נמקט:

גליון הש"ס
ג"כ ו"ה י"ח ע"ה
פ"ה ע"ה ע"ה
מ"ה ע"ה ע"ה
ד"ה ע"ה ע"ה
דמזכרתי:

הא בני דאפקריה בני
שליש ואינו יב"ח
לחוד ב"ו והי כאלו אפי'
לשות וזה וזה דלית ליה
לדמי הפקר עד דלמי
לשות וזה כפטי מרי
דימל לחוד וז' דלמי רבי
יוחנן כפטי שניס איכא
למימס למחא וכן פסק
הפקר מעיל אפי' שלא
הפקר ששלה: רבי יהושע
בן לוי אומר רבי תורה
אפי' באחד הו' הפקר.
פרט דר' יוחנן סבר לה
כדבי ופי' יהושע בן
לוי ככונן וכן תורה הו'
הפקר לאתר וזו היא
כפטי דלעיל דמזכרתי
אמר רבי יוסי דלא הו'
הפקר אלא למרי' דלעיל
מי סבר כ"י וזו דלא
פליג א"י יוחנן מדי' (א"ל).
מכאן שמעתי דרובא
[בתיקנותו של רבי
רמחלם אכל מעטלתי' הו'
הפקר לאתר אפי' כפטי
שניס ואפי' לפירוט ד"ה
למחא כ"י יהושע בן לוי
דקיימי רבנן טויה ועד
ר' יהושע בן לוי יוחנן
הלכה כרבי יהושע בן לוי
ככל מילין לון הכי ר"ה
מדפקיין כ"י פתלת
השאר (וכסת' ה"ה) דלית
(ליה) לנכחה כוטייה אלא
נמח' וזהו מפרש לה אכל
נלחמי' הלכת' כוטייה
דכ"י יהושע בן לוי דלא
מנח' תלת' מדרבנן אלא
כ"י מעשר ודכרשיית
טעמא של א"י יפקיעו
מתעשר אכל לא להפקר
כלו כבסת של יעבור על

ואיבעית אימא. כי פליג ר' יוסי עליהו דרבנן דלמרי לא הו'
הפקר (א): כונן דלא אפקריה אלא כפטי מרי' וזהו הכי קמני ר'
יוסי כמתניתין דלמרי דלא הו' הפקר כל זמן דלא אפי' ליד וזה אכל
היכא דאפקריה כפטי בני תלמא הו' הפקר ואפי' דלא אפי' ליד
וזכר וז' קמני פטור מן המעשר
דאפקריה כפטי בני תלמא: ור'
יהושע בן לוי אמר דבר תורה אפי'
כמד הו' הפקר. דלע"ג דלא הגיע
לרשות וזה הו' הפקר לאתר:
ומה טעם אמרו כו' ושינס מעידין.
דאי ליכא אלא מרי כי וזי מד מאן
מעיד עליה דהלה הפקירו ולעולם
לאלתר הו' הפקר והיינו כרבנן דרבי
יהושע בן לוי סבירא ליה כרבנן:
הדרן עלך אין בין המודר

איבעית אימא הא דאפקריה באנפי תרין והא
דאפקריה באפי תלתא דאמר ר' יוחנן משום
רבי שמעון בן יהוודא כל המפקיר בפני
שלישה הו' הפקר בפני שנים לא הו' הפקר
ור' יהושע בן לוי אמר דבר תורה אפילו
באחד הו' הפקר ומה טעם אמרו בשלישה
כדי שיהא אחד וזכה ושנים מעידין:

הדרן עלך אין בין המודר

ממרייהו הילכך כי היכי דנמנה לא נפיק מרשותיה עד דלמי לרשות מקבל ה"ג כהפקר כי האי דהפקר זה למתנה דמי. וממני
דהמפקיר את שדהו ככי האי הפקר מתוקמא ומשום הכי קמני דעד שלא וזה בין הוא בין אחר יכול לחזור בו אכל הך ממתינא
דהמפקיר את כרמו מתוקמא דאפקריה כפטי תלמא וכל היכא דליכא תלמא אושא תלמא ודעתא דכוילי עלמא אפקריה ולא דמי כלל
למתנה הלכך אפי' דנמנה עד דלמי לרשות מקבל לא נפיק מרשות וזה כהפקר כי האי אפי' ר' יוסי מודה דלאלתר נפיק מרשותיה:
דאמר ר' יוחנן כל המפקיר בפני שלשה הו' הפקר. משום דלדעתא דכוילי עלמא אפקריה: בפני שנים לא הו' הפקר. דכיון דליכא
קלא דלדעתא דידהו כלמוד אפקריה דמי למתנה. כן נראה לי פירושא דשמעתא כולה ויש כמה שכתבתי קתה דברים שלמדתי מדברי
הראשונים וזכרונם לברכה: והך סוגיא כולה למאי דסקלא דעמיה מעיקרא דטעמא דרבי יוסי משום דקסבר הפקר כמתנה אחיא
ור' יוחנן דלמר הכי לעיל [מג]. הא איתומב וכיון שכן למסקנא דלעיל אדמיא לה כל הך סוגיא ונקטינן לפירושא לברייתא דהמפקיר את שדהו
אוקמתא דעולא דטולה רבנן הו' הפקר וזו פליג עליהו דרבנן דבינא דהפקר כלל והיינו טעמא דכפטיא דקמני
דעד שלא וזה כה בין הוא בין אחר יכול לחזור בו משום דכיון דשבו ושנה לא שכיחן לא נפיק מרשות מפקיר עד דלמי לרשות וזה
וכולה כדכרשיית לעיל: ולענין הלכה כפולגומיהו דר' יוחנן ור' יהושע בן לוי נקטינן כר' יהושע בן לוי דלמר דבר תורה אפי' כאלה
הו' הפקר ומה טעם אמרו כשגשה כדי שיהא אחד וזהו שנים מעידים הילכך מדברי סופרים אינו הפקר עד שיפקיר בפני שלשה
וכן כתב הרמב"ם ז"ל בפ"ב מהלכות נדרים (הלכה טז):

הדרן עלך אין בין המודר

וכן כולם על שנייה כלים וכן כהמתו לא כפי תלמא אלא כדפרשנו ב"י לכן עמנו שפיר דמי כאלמר פ"ק דשבת (דף י"ח) גבי כלים דמפקר אפקריה וסמחא קאמר ככל עניינים: הדרן עלך אין בין המודר

פירוש הרא"ש

הך חששא נופא כשנמא אי מוקמת רישא רבנן כונן תימא דנעטין שלשה ימים כדי שיתפרסם ההפקר כדכרשיית לעיל אלא
כיון דמוקמת לה ככ"י יוסי ואחר שלשה ימים עקריה רבנן לתפס גזירת מתנת בית חורין ואוקמיה אדאורייתא משום
דלא משתבח מורת הפקר ואפי' לאפרישו מן החיוב על הפטור אפילו מיום ראשון נמי הוא לן למימס להכי כי עוקר
וזימא הפקר הוא תוך שלשה דלא שכיח שיעמוד ג' ימים בלא וזהו לר' נתן דכבר התמי' וסבית: אמר רבה
בפני הרמב"ם ב"י. פי' מה שכתב שלשה ימים לא הו' הפקר ולא משום גזרת מתנת בית חורין דאי הו' טעמא
משום גזירה היי' מפקיען אותה גזירה משום חשש שלם משתבח מורת הפקר כמו שגט מפקיען אותו לאחר ג' אלא
במקו' ג' ימים לא הו' הפקר מדאורייתא מפני הרמב"ם שלם משום דכבר אלא להכחיש דיעקר הפקר ילפינן משביעית
כדדרשנו בירושלמי והשביעית משמענה מה תלמוד לומר ונעשתה י' לך נעשה אחרת שהיא כו' ואינו ו' ו' הפקר מה ו'
לענין ולפשיטתא ח"ו כי' וכשביעית דלית בה רמאות וליכא למימס לתלמא כגון בתוך שלשה לא הו' הפקר
אכל מדאורייתא לא הו' הפקר כיון מילתיה דרבה היא כיון דמדאורייתא היי' בתעשר משום שלם משתבח מורת הפקר
לא מפקיען ליה ודמי יוסי אומר כמתני' תוך ג' מן המורה ולאחר ג' משום גזרת מתנת בית חורין: ורישא אחי
א"עשור מן החיוב ע"ה השבור ב' כי מוקמת לה כרבנן ותוך ג' היי' לעשר מדרבנן שלם נפרסם ההפקר כדכרשיית
לעיל וזי מוקמת לה ככ"י יוסי ועד שלא וזה כו' אחר היי' לעשר משום גזירת מתנת בית חורין נחיש דילמא אחי
לעשורי כו': דאמר ר"ה ב' בעשרת עשר ביניה וביה. ויותר חשו חכמים לרבנן משום שלם נפרסם ההפקר ואחו
למחר קא אכל עבל ור' יוסי משום גזירת מתנת בית חורין ממה שחשו דילמא אחי לאפרישו מן החיוב על הפטור:
בש"מ א"ע"א. רבנן קמני לה ופטור מן המעשר מדאורייתא לאתר אלא לרי"ל דלרי' יוסי לא הו' הפקר מן המורה
תוך ג' ימים אלא פטור מן המעשר: איבעית אימא הא דאפקריה באפי' תרי ב'י. טעמא דר' יוסי דלא הו' הפקר
תוך שלשה משום דליכא למימס לתלמא ויין דאפקריה כפטי תלמא והדבר מפורסם לכל ליכא למימס לתלמא והי'
כמו הפקר לאחר ג' הלכך לאתר הו' הפקר: והפסק' בפני ג' א"י הו' הפקר. לאלתר: דבר תורה אפילו באחד
הו' הפקר. לאלתר כרבנן: ובהו' סמך אפרי' ב'י' כ"י שיהא אחד וזהו ושינס מעידין. ומתוך זה ידע ככל הבית
להפקיר כדי להפקיע ממעשר וק"ל ככל מקום הילמא ככ"ל לנביא דר' יוחנן הלכך הו' הפקר מן המורה אפילו
כאלה והיי' אפילו ב"י לכן עמנו הלכך כבסת יכול להפקיר כלו שלם יעבור על שנייה כלו וכן כהמתו אם השאילה
לעובר כוכים ולא החזירה לו קודם השבת אפילו ב"י לכן עמנו:

הדרן עלך אין בין המודר

איבעית אימא הא דאפקריה באפי' תרי ב'י. ואפי' שפיר ככ"י יוסי הא דקאמ' כמתני' דלא הו' הפקר עד דלמי ליד
וזכר ה"מ כפטי מרי אכל כפטי תלמא כיון דכ"י הפקר הפקר מפורסם מודה רבי יוסי דלא מרשותו והו' הפקר ופטור
מן המעשר והשאל דלמית להכי כרייתא דלעיל מ"י לאוקמי ככ"י יוסי והאפקריה כפטי תלמא וירשא מפני הרמב"ם:
דאמר רבי יוחנן משום רבי שמעון בן יהוודא ב"ה הפקר כפטי שנים א"י הו' הפקר. לענין זה שלא יוכל לחזור
בו ומיניה הפקר הו' דלם קום אחר וזה כו' וזה וזכר דלעיל דלא הו' הפקר משום שאינו הפקר כלל ואי
הו' מ"י לפירוט הא דאפקריה כפטי מרי דלא לא הו' הפקר כלל או הו' יתא ועמא חזר בו מוק' טעמא דפרסי'
רבי יוחנן לעיל טעמיה דרבי יוסי משום דהו' כרשות מפקיר עד דלמי לרשות וזה אלא סבר דר' יוסי אומר משום
דהפקר כפטי שנים לא הו' הפקר כלל ומיניה קשיא דרבי יוחנן טויה פירש טעמא דרבי יוסי לעיל וליכא למימר
דדיה הא דרביה רבי יהושע בן לוי דלמר דבר תורה אפילו כאלה הו' הפקר דכרשיית ליה כרבנן דלאלתר יאל מרשות
הפקר היי' אלעזר מרמ"ן פירש שמועה זו אליכא דרבה ההפקר שיהו כל ג' ימים יכול לחזור בו ומידי כהמעשר מאן
אילן א"י יוכל לחזור בו ופטור מן המעשר ואחיא כרבנן דלמרי כמתני' דהו' הפקר קודם שבה כו' אחר ולא גזרינן
להיות כרשותו לחייבו כהמעשר כי היכי דלא גזרינן כמתני' להיות כרשותו לאתרו על המודר משום מתנת בית חורין
ומיניה תוך ג' סביר רבנן דחייב לעשר אם חזר בו משום שלם נפרסם ההפקר ויהאמו היעולם שהוא אוכל עבל ומיניה
גבי נדרים לאלתר יאל מרשותו לפי שדעו ללל כדכרשיית וזהו שלם נפרסם ההפקר גם הנדר אינו דוע' וליכא
למימס שאל יהאמו הוא נהנה מנכסו המדיד באיבור אכל איבור טעל דוע' לכל: עד שיא ובה כו' בין הוא בהרת
זביח בין אחד יב"ח חזירי בו' וחייב בפעשה. דגזרינן שיהא כרשותו לחייבו כהמעשר עד שיבא ליד אחר כי היכי דגזרינן
בגזר' משום מתנת בית חורין ור' יוסי הוא ופאי דנקט הפקר תמן לרבותא נקטיה ואפי' כהפקר כי האי דלא שכיח
גזר ר' יוסי כי היכי דגזרינן כמתני' משום מתנת בית חורין: ומתמה רישא רבנן וסביר ר' יוסי ומתוך זה עולא
כולה כרבנן כי היכי אפי' עד שלא וזה כו' הא לא גזר כמתניתין משום מתנת בית חורין ומשני שאני הפקר לתמן
דלא שכיח ויעשו היעולם למר שאני הפקר ואי עבדת ליה המעשר יהאמו טעלן הוא אוכל לכן חייבוהו כהמעשר עד
שכיח בו אחר: רישא גבי ר' יוסי. והיינו טעמא דלא גזר להיות כרשותו ולחייבו כהמעשר עד שכיח בו אחר כי היכי
דגזר במודר משום שלם משתבח מורת הפקר ואחי למחר הפקר חייב כהמעשר והכי אוקמא אחר השלם אדאורייתא
ומשום מן המעשר כדי שלא יבא ליד מכסול טעמי' למר הפקר חייב כהמעשר ואלו מתכס שיהא י' למחש' אלא משתבח
מורת הפקר ממה שיש לחוש לגזרת מתנת בית חורין: אי ר' סיוס ראשון גבי. הו' לן לאוקמיה אדאורייתא משום